

הכל חייבין פרק ראשון חגיגה

עין משפט
נר מצוה

מסורת הש"ס

בא א"מ מ"ה פ"ה מ"ל
חגיגה הלכה א:

גליון הש"ס

תוספות ד"ה יש בשמחה
וב' ולא בשתיהו. עין
פסקים דף ע"ב תוספות
ד"ה מיט:

מוסף רש"י

ופרטות באהל מועד.
לאחר שחלק השתכן
לאמרה מרת הכהן למטה
ועם תפוסו ויחפשו ויחזקו
ובחיים (סו"ט). ונשתלשו
בערבות מואב. משנה
מורה שחזר משה ואהרן
לסע על המדבר דכתיב
(דברים ה) בעבר הירדן
לארץ מואב הולל משה וי'
(שם) מפי משה לשלל
(סו"ט דף ז'). עולה
שהקריבו ישראל
במדבר. נמנדר שני קודם
מתן תורה ירשלו את נגרי
וג' (דברים כטו"ג). ויעלו
עולות כבשים. ויגמ'
למסקן את כל הטעם
אלהם. או ארלמא
אירי ואירי פרים. ויזן
נחמתי טעם עולת אל'
טעם נרף ע"פ עולת אל'
שחמך לכל לחמו יונת

רבינו חננאל

ישראל במדבר עולת ראיה
הוא וז' וז' וז' עקב
ור' וז' הגלילי סברי
עולת תמיד הוא ביש
הא דאמר ר' ישמעאל
דתיא כללות נאמרו בסני'
ופרטות באהל מועד
ליכא מידי רבסיני לא בעי
השטת נתיח דהא אהיה
כלות נאמרו בסני' ובסוף
כפי פישט תיחז נאמרו
הפסיקא את העולה ונח
אחתי לתיחז. אלא לי'
ש"מ לאו עולת תמיד
היא. אלא עולת ראיה
הוא. ר' אליעזר נמי דתיא
עולת תמיד העשויה בהר
סני' ר' אליעזר אומר
מעשה לאמרו בסני' והיא
עומת לא קרבה ר' עקיבא
אומר היא עומת קרבה
בסני' ועוב לא פסקה.
וכי תיטא איני והכתיב
והזכיר ומתה הנשח
לי' במדבר ארבעים שנה
קרבה ישראל לו ששבור ע"ו
הקריבו עולת תמיד בכל
ארבעים שנה שהיו ישראל
במדבר וזכר איר עקבא
כללות ופרטות נאמרו
בסני' ותשנו באהל מועד
ועשתלשו בערבות מואב
ר' ורבי הני דארין
ר' יוסי הגלילי דתיא
ר' יוסי הגלילי אומר
ג' מצות נעשו ישראל
בעלייתן לרנן ראיה חגיגה
ושמחה יש בראיה משא"כ
בשתיהו שהראיה מילה
לגובה משא"כ בשתיהו.
ויש בחגיגה משא"כ
בשתיהו שהחגיגה ישנה
לפני הדבור מה שאין
כן בשתיהו ויש בשמחה
שן השמחה ונהגה כבשים
כבאנשים מה שאין כן
בשתיהו. קמי מיהא
שהחגיגה ישנה לפני
הדבור מה שאין כן
בעולת ראיה ובשמחה
ש"מ דסבר ר' יוסי הגלילי
עולה שהקריבו בני ישראל
במדבר עולת תמיד היא.

מי איכא מירי דמעיקרא לא בעי הפשט. דוקא (א) קא נכעיה ליה
משום דעיקר הפשט כתיב בגופיה אכל מעולת ראייה אע"ג דלמח
הוא דטעונה הפשט לא קשה ליה מדי דלאו בגופיה כתיב:
רבי עקיבא וכו'. אע"ג דנחמישי צנה מוצה ולא ניתנה תורה עד

סני דריש מאותה שעה
דנאמר מעשיה בסני' דכתיב עולת
תמיד העשויה בהר סני' ומאן דלא
דריש האי מוקי ליה דעולה טעונה
כלי וכן פירש רש"י זנימוקי חומש
העשויה בהר סני' ובספרי דריש לה
שנעשית בהר סני' קודם לתורה
והיינו בחמישי שנה מוצה:
יש בשמחה שאין בשתיהו. ונחמס'פ'
גרסינן שהשמחה יש לה
תשלומין כל שבעה * ולא בשתיהו
ושמעמחא שלנו דלא גריס ליה
סני' ליה דגם צאינן יש להן
תשלומין ולא קאמר יש בשתיהו
שצריכין שיעור מה שאין כן בשמחה
דתימא אף שמחה יש לה שיעור ומיהו
כלאו הכי ניחא דלא נתיב למיתמי
נלא כלל' דכפרים' לעיל (דף כ"ג):
רק חומרא צלחת שאין בשמחה ולהכי
לא כתיב שתייהו איהו בלא מכל דבר
מה שאין כן בשמחה צלחה מכל דבר
דהא חומרי דשמיס לא קא חשיב:
אידי ואידי פרים הוו. אליבא דרמ"ד
עולת ראיה הוא ואפי' למ"ד
עולת תמיד קודם מתן תורה היתה
אל הפשט ונימוח לרבי יוסי הגלילי:
בא"י נפקא סני'ה. כלומר מאי
דזהו הוה וכן פריך צפ"ק
דיומא (דף ה: טס) גבי כילד הלנישן
דפסחים (טו) גבי אימורי פסחיסו
ובסנהדרין (דף טו: טס"ג) גבי שור
סני' צכמה לא בעי משום דסני'ה
לארופי דורות משעה וצ"ע: פרק
שני (דף לז). ובתענית (דף י"א): גבי
צנה שמש משה כל ימי המלואים
דלא פריך ליה התם נמי למיסב
קראי לפי שלא מלינו בגדי כהונה
רק להרין וצני ועוד דלכתי לא
נחמנו בגדיהם לצדיק עליהו אהיה
ונפקא מינה לצדיק נמלואים גלא
הולת צדיק:

לפסוקי טעמא. ולא דמי לה'
מקראות שאין להן
הכרע (יומא דף נס) ולא אליהו צמר
פסוקי עעמא התם לא מלי קאי
רק לתד מינייהו דאין משמעות שתייהו
זה אכל הכה מלי קאי לתרווייהו:
שאיין אהו שיעור הפאה. דכתיב
לא תלה פאה שדך (ויקרא
יט) ומדאורייתא היא אליו מדרבנן
(ס) אמר צפרק ראשית הגז (מילין דף
קל: וס) אין פוחתין (לעני בגורן פחות) מששים ופליגי אמוראי
בירושלמי חד אמר אין להם שיעור למעלה ולא למטה כלומר יוכל
לפחות עד חטה ולמעלה כל שדהו וחד אמר למעלה אין לה שיעור הא
למטה יש לה ובעי מאי בנייהו כלומר ודאי לכולי עמא איכא ומשני
אם פחת מששים למאן דאמר אין לו שיעור כלל מה שנתן נתן ופטור נופאה ואם הוסיף חייב נמנער ולמאן דאמר יש לו שיעור למטה
מה שנתן נתן ואינו פטור נופאה וזכה העני ומחויב נמנער עד שישלם שיעור ששים צבת אחת דלא היו פאה אם לא שילם לו
צבת אחת כו' ופריך אמאי לא חשיב תרומה ומשני תפטר מפני המחלוקת לשון פלוגמא דומיא דמחלוקת בשניהן דלוקין צמרף
(ב"מ דף י"ז). כלומר שיש צה חילוק דאמר רבי יוחנן עושה אדם כל שדה צבורים ולא אמר עושה כל שדה תרומה דהא צניין ראשית
שציריה וזכיר צבורים בכל מערבין העינין הכי פאה דאין אדם עושה כל שדה פאה ומשני עד שלא קרע צבולת לא נחתיב
שדהו פאה כלומר דכתיב פאת שדך צבולתך תלה רחמנא פאה צבולתך והכי קאמר דמשנתחייב צבאה אין לה שיעור וכי תימא
צבורים נמי הכתיב ראשית וליבעי שירים ויכריס כמו בתרומה דמרבין ליה התם ראשית כל צבורי כל ואני הייתי מפרש מפני
המחלוקת עין יפה עין רעה וזינוגות לאפוקי הך דעניינס שהו ועוד דפליגי נמסכת תרומה (פיק ד מ"ה) המרנה בתרומה רבי
אליעזר דאמר אחת מעשרה יתר מכאן יעשה תרומת מעשר למקום אחר רבי ישמעאל אומר מחלה תרומה ר' עקיבא
אומר עד שיעיר שם מולין ומפרש ביכולתו דרבי ישמעאל דראשית דגן רזי לראשית שיהו כדגן:

ופרטות באהל מועד. משקה המשכן ויכיר עמו מעל (ב) הפרכות
סס פירש לו הכתוב דכתיב (ויקרא אל משה ודבר ה' אליו מאהל
מועד לאמר ונכפר מורת כהנים דהיינו ויקרא נתפרשו כל הלכות
קרבן וכן דברים הרבה: ונשנו. טעם שנית וכל מה שנאמר כאן נאמר
כאן ועצ"פ שלא נכתב: ונשאלו

ופרטות באהל מועד ור' עקיבא אומר כללות
ופרטות נאמרו בסני' ונשנו באהל מועד
ונשתלשו בערבות מואב ואי סלקא דעתך
עולה שהקריבו ישראל במדבר עולת תמיד
הוא מי איכא מידי דמעיקרא לא בעי הפשט
וניתוח ולבסוף בעי הפשט וניתוח ר' אלעזר
דתיא עולת תמיד העשויה בהר סני' ר'
אלעזר אומר מעשיה נאמרו בסני' והיא
עצמה לא קרבה רבי עקיבא אומר קרבה
ושבו לא פסקה אלא מה אני מקיים 'הזבחים
ומנחה הגשמים לי' במדבר ארבעים שנה
בית ישראל שבטו של לוי שלא עבדו ע"ז
הן הקריבו אותה בית הלל הא דאמרן ר'
עקיבא הוא נמי דאמרן ר' יוסי הגלילי דתיא
ר' יוסי הגלילי אומר א"ש שלש מצות נצטוו
ישראל בעלותם לרנן ראיהו וחגיגה ושמחה
יש בראיה שאין בשתיהו ויש בחגיגה שאין
בשתיהו יש בשמחה שאין בשתיהו יש
בראייה שאין בשתיהו שהראיה עולה
כולה לגבוה מה שאין כן בשתיהו יש בחגיגה
מה שאין בשתיהו שהגיגה ישנה לפני הדיבור
מה שאין בשתיהו יש בשמחה מה שאין
בשתיהו שהשמחה נהוגת באנשים ובנשים
מה שאין בשתיהו ור' ישמעאל מאי טעמא
קא מוקמת ליה כתיב שמאי אי סלקא
דעתך עולה שהקריבו ישראל במדבר עולה
תמיד הוא מי איכא מידי דמעיקרא לא
בעי הפשט וניתוח ולבסוף בעי הפשט
וניתוח והא רבי יוסי הגלילי דאמר עולה
שהקריבו ישראל במדבר עולת תמיד הוא
מעיקרא לא בעי הפשט וניתוח ולבסוף בעי
הפשט וניתוח דתיא רבי יוסי הגלילי אומר
עולה שהקריבו ישראל במדבר אינה טעונה
הפשט וניתוח לפי שאין הפשט וניתוח אלא
מאהל מועד ואילך כמו מכאן ר' ישמעאל
בעי רב חסדא האי קרא היכי כתיב 'וישלח
את נערי בני ישראל ויעלו עולות כבשים
ויזבחו זבחים שלמים לה' פרים או
דלמא אידי ואידי פרים הוו למאי נפקא
מינה כר זוטרא אמר לפיסק טעמים
רב אחא בריה דרבא אמר לאומר הרי
עלי עולה כעולה שהקריבו ישראל במדבר
מאי פרים הוו או כבשים הוו תיקו
יתנן התם אלו דברים שאין להם שיעור
הפאה

משאר טעמים שאין מפסיקין כגון פשטא או רביע: לאומר הרי עלי
עולה כו' גר' ולא גרסי' כאומר: נפקא מינה לאומר הרי עלי עולה כאוסה
עולה. מה יבא פרים או כבשים תיקו: נתן חסם. נמסכת פאה:
הפאה
משאר טעמים שאין מפסיקין כגון פשטא או רביע: לאומר הרי עלי
עולה כו' גר' ולא גרסי' כאומר: נפקא מינה לאומר הרי עלי עולה כאוסה
עולה. מה יבא פרים או כבשים תיקו: נתן חסם. נמסכת פאה:
הפאה

הפאה
משאר טעמים שאין מפסיקין כגון פשטא או רביע: לאומר הרי עלי
עולה כו' גר' ולא גרסי' כאומר: נפקא מינה לאומר הרי עלי עולה כאוסה
עולה. מה יבא פרים או כבשים תיקו: נתן חסם. נמסכת פאה:
הפאה

(א) תוספתא פ"ה א"ב (ב) ויחסי
קטו: ע"פ דף קכ.
(ג) תוספתא פ"ה פ"ד.
(ד) תוספתא פ"ה פ"ה.
(ה) תוספתא פ"ה פ"ה.
(ו) תוספתא פ"ה פ"ה.
(ז) תוספתא פ"ה פ"ה.
(ח) תוספתא פ"ה פ"ה.
(ט) תוספתא פ"ה פ"ה.

תורה אור השלם

1. עלת תמיד העשויה
בהר סני' לרנן נתיח
אשה ליה. במדבר כז
2. ויקריבו ונתנה
הגשמים לי' במדבר
ארכיב' עשה בית
ישראל: עמוס ה ס'
3. וישלח את נערי בני
ישראל ויעלו עולת
ויזבחו זבחים שלמים לוי'
פסוקים: שמות כז ה

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ויפסות
ידי מעל הפסות סס:
(ב) ד"ה ר"ה רבסיני וז'
לאוקמה כתיב דהא רבי
יוסי: (ג) זכיר ד"ה מי
איכא מידי דוקא בעולת
תמיד קא מנעיה ליה:
(ד) ר"ה למאי נפקא מינה
ובי' גבי אימורי פסחים
דאמרין מאי דהיה
היה ובסנהדרין: (ה) ר"ה
שאין וז' דלית מדרבנן
הא אמר וז' אין פוחתין
לפאר אפילו בחגיגה
לארין פחות מששים וז'
אין לטע שיעור לא למעלה
ולא למטה ולומר למטה
יכול לפחות וז' לטע
עמא איכא שיעור למטה
מדרבנן ומשני וז' ופריך
למאי לא שניב תרומה
ומשני מפני המחלוקת
ואין מחלוקת זה לשון
פלוגמא וז' שצריח
ניכיס דאמר צפק כל
וי' של קר טעלה
ראשונה לא נחתיב וז'
יעוד דפליגי. גיב לפי
פירוש דקאמר ועוד כי
יהיה המחלוקת זה לשון
פלוגמא וק"ל:

רבינו חננאל (הושב)

ואמרין אמאי מוקמת ליה
לי' ישמעאל כבי' ששים
דליכא מידי דמעיקרא לא
בעי הפשט וניתוח ובסוף
בעי הא ר' יוסי הגלילי
בהדיא אמר ר' יוסי הגלילי
אומר עולה שהקריבו בני
ישראל במדבר לא בעי
הפשט וניתוח אלא מאהל
מועד ואילך. ואסיקנא כמי
ר' ישמעאל כבי' ש' בעי
רב הודא האי קרא היה
פירושיה וישלח את נערי
בני ישראל ויעלו עולות
כבשים ויזבחו זבחים
שלמים לה' פרים או
דלמא אידי ואידי פרים
העולות והשלמים בולן
פדים היו ואמרין מאי
נפקא מינה (מאי) דהיה
היה. ואמר ר' זוטרא
לפיסק טעמי כלומר אם
אלו כבשים ואלו פרים
קרא צריך לאפסוקיהו
ואי לא [לא] צריך רב
אחא אבי לנידור. ואמר
הרי עלי עולה כעולה
שהקריבו ישראל במדבר
מאי פר מחיבת ליה או
כבש תיקו. נתן חסם אלו